

Dalsslands Miljö
& Energiförbund

www.dalssland.se

2018-05-07

Rapport om uppföljning av miljökrav i levererade lokalvårdsprodukter år 2017 i Dalssland

Inledning

Dalsslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål samt Säffle samverkar beträffande upphandling av lokalvårdsprodukter. Dessa kommuner har ett gemensamt avtal "Lokalvårdsprodukter, papper och plast" 2015-06-01-2018-05-31, vilket har förlängts t.o.m. 2019-05-31. Kommunerna har en gemensam Lokalvårdspolicy från 2015, vilken låg till grund för upphandlingen, dock ännu ej politiskt antagen i alla kommunerna. Lokalvårdscheferna i Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Melleruds kommuner har framfört önskemål om att Dalsslands miljö- och energiförbund ska följa upp miljökraven i avtalet beträffande levererade lokalvårdsprodukter år 2017. Direktionen för Dalsslands miljö- och energiförbund har fastlagt detta uppdrag.

Lokalvårdspolicy Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Säffle och Åmål kommuner

Antagen av respektive kommun år 2015

För verksamheter inom förskola, skola,
äldreomsorg samt offentliga lokaler

Bakgrund till lokalvårdspolicyn

Inomhusmiljön har stor inverkan på vår hälsa. Lokalvård bidrar till att olika föroreningar som påverkar luftkvaliteten förs bort. Bristfällig lokalvård kan bidra till hälsoproblem. Lokalvård med kemikalier kan i värsta fall tillföra skadliga ämnen till luften, därför är det viktigt att minimera kemikalier. Hög hygienisk standard eftersträvas för att minska riskerna för förorening, smittspridning och luftburna infektioner.

Syfte

Lokalvården är i hälsofrämjande syfte och därmed vinst både för de som vistas i lokalerna som de som arbetar, vilket innebär samhällsekonomisk vinst. Lokalvården ska också innebära underhåll av lokalerna, vilket minskar slitage och underhållsbehov.

Mål

Målet för denna gemensamma lokalvårdspolicy är att skapa samsyn på lokalvårdsmetoder och kvalitet samt värna om miljön genom att minimera kemikalieanvändningen.

Riktlinjer för lokalvård

För varje arbetsområde/lokal ska finnas ett lokalvårdsschema. Kvalitetskraven varierar beroende på vilken verksamhet som förekommer i lokalerna. Lokalvården ska i första hand ske utan kemikalier, i andra hand med biotekniska produkter och i sista hand med kemikalier som är hälso- och miljöanpassade.

Hänvisning

Folkhälsomyndigheten <http://www.folkhalsomyndigheten.se/>

Bild 1

Lokalvårdspolicyn anger att **"Lokalvården ska i första hand ske utan kemikalier, i andra hand med biotekniska produkter och i sista hand med kemikalier som är hälso- och miljöanpassade"** Biotekniska produkter innebär städkemikalier med bakteriekultur.

Syfte

Det yttersta syftet med denna uppföljning är att säkra omsorgen om människor och miljön. Rapporten ska visa hur några obligatoriska miljökrav i avtalet har uppfyllts, d.v.s. i vilken grad leverantören och levererade varor har levt upp till ställda miljökrav. Rapporten ska också redovisa om miljöanpassade inköp sker, i enlighet med riktlinjer i lokalvårdspolicyn, se bildtexten ovan. Resultatet kan användas i kommande upphandling och även styra så att miljöanpassade varor levereras under resterande kontraktstid.

Metod och utförande

Fyra miljökrav har valts ut från avtal/anbudsunderlag och undertecknad miljöstrateg har kontrollerat om dessa miljökrav har uppfyllts i leveranser till 4 kommuner (Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Melleruds kommuner). Leverantören AlOffice (hette Ocaj t.o.m. 2017) har lämnat begärda uppgifter och årsstatistik för 2017.

Andelen miljömärkta varor, andelen icke miljömärkta varor, andelen biotekniska produkter samt inköpta mikrofiberprodukter har tagits fram för samtliga 6 kommuner. Någon tidigare statistik fanns inte att jämföra med. Arbetet har skett i samverkan med lokalvårdscheferna i Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Melleruds kommuner. Miljöstrategen har ansvarat för statistikbearbetning, stickprovskontroll av kemikalieinnehåll i 14 produkter och rapportens samtliga delar.

Uppföljning av miljökrav 1: Tillhandahåller leverantören säkerhetsdatablad?

Hur uppfyllde leverantören miljökrav 1 enligt punkt 5.3, i anbudsunderlaget till avtalet, punkten lyder:
Produktinformationsblad/innehållsdeklaration ska finnas tillgängliga för samtliga offererade produkter och (ett formulär per produkt) ska på begäran skickas till upphandlad myndighet för kontroll och uppföljning.

Resultat

Miljökrav nr 1 har uppfyllts. Leverantören AlOffice har alla säkerhetsdatablad och produktblad sökbara i både produktgrupper och via artikelnummer, på sin hemsida www.aloffice.se och därifrån laddar lokalvårdscheferna och andra ner det de behöver. Säkerhetsdatabladen skickas alltid vid begäran från AlOffice. Kommunerna ser till att det finns pärmar med aktuella, utskrivna säkerhetsdatablad för lokalvårdarna på varje arbetsplats.

Analys

Det har fungerat bra med att kommunerna själva laddar ner säkerhetsdatablad och produktblad från hemsidan www.aloffice.se och om någon av kommunerna begär så skickar AlOffice det önskade materialet. Melleruds kommun har valt att hämta hem säkerhetsdatabladen från www.econline.se och vid uppföljningen visade det sig att Econline för en av produkterna (Yes original) hade ett 5-sidigt säkerhetsdatablad daterat 2012 i stället för det 10-sidiga säkerhetsdatablad daterat 2015 som AlOffice tillhandahöll. Det 10-sidiga säkerhetsdatabladet var mer uppgraderat, mer utförligt och innehöll en varning för skadliga långtidseffekter för vattenlevande organismer, vilket saknades i det 5-sidiga säkerhetsdatabladet från Econline. Econline bör inte användas om inte deras säkerhetsdatablad exakt motsvarar leverantörens säkerhetsdatablad.

Uppföljning av miljökrav 2: Innehöll leveranserna förbjudna kemiska produkter?

Hur uppfyllde leverantören miljökrav 2, vilket handlar om förbud mot förekomst av vissa kemikalier, enligt anbudsunderlaget. Enligt följande punkter ska produkten/ingående ämnen enligt: *krav 3.2 inte vara bioackumulerbara, krav 3.3 inte vara klassificerade som hälsofarliga enligt vissa faroklasser och krav 3.4 inte vara klassificerade som miljöfarliga enligt vissa andra faroklasser samt punkt 3.1 tensider ska vara lätt nedbrytbara.*

Av levererade lokalvårdsprodukter under 2017 valdes tämligen slumpmässigt ut 14 produkter. Nio av dessa lokalvårdsprodukter visade sig ingå i avtalet, se nedan tabell 1a och fem lokalvårdsprodukter visade sig inte ingå i avtalet, se tabell 1b. Av dessa två tabeller framgår om respektive produkt är klassad som farlig för hälsan och/eller miljön samt om ingående beståndsdelar är faroklassade. Uppgifterna är hämtade från säkerhetsdatabladsen. Behov av skyddsutrustning redovisas inte i tabellerna och inte heller skadlighet vid förtäring och dylikt.

Ämnen och blandningar som uppfyller kriterierna för att klassificeras som farliga enligt CLP-förordningen ska vara märkta när de släpps ut på europeiska marknaden. Ingående beståndsdelar och vissa produkter är klassade med ett internationellt identitetsnummer för kemiska ämnen, s.k. CAS-nr. Det går att söka på CAS-numret om ett säkerhetsdatablad skulle sakna faroklassning för hälsan och miljön. Tvål och hudcreme bedöms i stället enligt kosmetikalagstiftningen.

Resultat

Miljökrav nr 2 har uppfyllts eftersom inga i avtalet förbjudna kemikalier kan utläsas av säkerhetsdatabladsen och vid kontroll av CAS-numret. Det är intressant att titta nästa nivå, hur de 14 lokalvårdsprodukterna och deras ingående beståndsdelar är faroklassade, som farliga för miljön och/eller hälsan, se Analysavsnittet nedan och tabell 1a och 1b.

Analys

Det är positivt att det inte hittades några förbjudna kemikalier. De kemiska produkter som förbjuds enligt avtalet är av allra farligaste slag. Detta är en stickprovskontroll, alltså inte heltäckande för alla leveranser. Det skulle vara ytterst anmärkningsvärt om de farligaste kemikalierna förekommer i avtalade lokalvårdsprodukter.

Av de 9 kemiska produkter som ingår i avtalet, se tabell 1a, är en enda produkt, Yes Original handdiskmedel, klassad som farlig för miljön och hälsan. Yes Original som färdig blandning, kan ge skadliga långtidseffekter för vattenlevande organismer och ett ingående ämne bedöms vara mycket giftigt för vattenlevande organismer. Detta innebär att Yes kan ge sådan miljöpåverkan att det inte bör köpas in. Ytterligare fem produkter av de nio är liksom Yes klassade som farliga för hälsan då de kan orsaka allvarlig ögonirritation. De bör användas med försiktighet.

Det skulle gå att minska miljöpåverkan från några biotekniska produkter från Innu-Science om parfymerna ändras eller ännu hellre slopas, något som lokalvårdscheferna bör diskutera med leverantören och underleverantören. Beträffande innehållsdeklaration av produkterna (flaskorna) från Innu-Science bör "bakteriekultur" fortsättningsvis finnas med, vilket endast har hittats på sprayflaskan NU-Smell Plus och NU-Grip Plus.

De 5 kemiska produkter som inte ingår i avtalet, se tabell 1b, ska inte köpas in alls, då leverantören inte har garanterat att de uppfyller miljökraven i lokalvårdsupphandlingen. Inget av de 5 produkterna är miljömärkta. Handkrämen Atrix innehåller parfym så välj också av den anledningen den oparfymade hudcremen Dax som ingår i avtalet.

Tabell 1 a. Nio inköpta lokalvårdsprodukter år 2017 vilka ingår i avtalet, med angivelse om produkten/beståndsdelar är faroklassade för hälsan/miljön

Produkt	Miljömärkning	Klassad som farlig för hälsan	Klassad som farlig för miljön
Skumtvål TORK S4 extra mild SCA Hygiene Products	EU Ecolabel	Klassning inte aktuellt men enligt Kosmetikaförordningen innebär inte produkten fara för hälsan.	Klassning inte aktuellt men enligt Kosmetikaförordningen innebär inte produkten fara för miljön.
Cleanon Golvrent 5 l Allrent, Gipeco	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad med varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Beståndsdelar kan orsaka allvarlig ögonskada eller långtidseffekter vid inandning eller med irritation av hud	Nej, inte produkten.
NU-Grip Plus golvrengöringsmedel 1 l Innu-Science Parfym	Svanen (och sedan tidigare EU Ecolabel)	Ja, produkten är klassad med varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Flaskan märkt enligt gamla systemet med X irriterande för hud och ögon	Nej inte produkten. Men parfymen är klassad: giftig för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.
NU-kleen all allrengöringsmedel 1 l Innu-Science Parfym?	EU Ecolabel	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Ett ämne kan orsaka allvarlig ögonskada.	Nej inte produkten. Parfym står på förpackningen, står ej parfym i säkerhetsdatabladet, men det står lukt: mandarin.
NU-kleen smell allrengöringsmedel sanitetsrent 1 l Innu-Science Parfym	Svanen (och sedan tidigare EU Ecolabel)	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Ett ämne kan orsaka allvarlig ögonskada.	Nej inte produkten. Men parfymen är klassad: giftig för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.
NU-smell plus spray luktbort 630 ml Innu-Science Parfym	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad med varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Observera att produkten inte är märkt med !	Nej inte produkten. Men parfymen är klassad: giftig för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.
NU-MC2 golvpolish 5 l Innu-Science	inte miljömärkt	Nej inte produkten.	Nej inte produkten. Står ej parfym i säkerhetsdatabladet.
AllOffice sköljmedel (Säkerhetsdatablad för Ocay sköljmedel) Parfym	inte miljömärkt	Nej inte produkten. Två ingående ämnen kan orsaka allvarlig ögonirritation.	Nej inte produkten.
Yes Original handdiskmedel Procter & Gamble	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: orsakar allvarlig ögonirritation. 5 ingående ämnen: Irriterar huden. + orsakar allvarliga ögonskador.	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: skadliga långtidseffekter för vattenlevande organismer (pga 4 ingående ämnens koncentrationer). Ett ingående ämne är mycket giftigt för vattenlevande organismer.

Tabell 1 b. 5 inköpta lokalvårdsprodukter år 2017 vilka inte ingår i avtalet, med angivelse om det finns faroklassning för hälsa och/eller miljön

Produkt	Miljömärkning	Faroangivelse för hälsan	Klassad som miljöfarlig
Maskindisk-medel Sun Professional Tablets Diversey	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Ingående ämnen kan orsaka allvarlig ögonskada/irriterer andningsvägar	Nej inte produkten. Inte så tillgängliga data om påverkan på miljön.
SUN Classic Spolglans Unilever	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: orsakar allvarlig ögonirritation. Ämnen irriterer ögon o hud	Nej inte produkten. Inte så tillgängliga data om påverkan på miljön.
Comfort Professional Original sköljmedel Diversey Parfym	inte miljömärkt	Ja, produkten är klassad och märkt med ! varning: Kan orsaka en allergisk reaktion. Ett ämne kan allvarlig ögonskada, ett annat allvarlig ögonirritation.	Nej inte produkten. Ett ingående ämne är mycket giftigt för vattenlevande organismer.
Atrix intensive handkräm 100 ml Beiersdorf Parfym	inte miljömärkt	Klassning inte aktuellt men enligt Kosmetika-förordningen innebär inte produkten/ beståndsdelar fara för hälsan.	Klassning inte aktuellt men enligt Kosmetika-förordningen innebär inte produkten/ beståndsdelar fara för miljön.
Mr Muscle Professional Kök Diversey	inte miljömärkt	Nej inte produkten. 2 ämnen kan orsaka allvarliga frätskador på hud o ögon.	Nej inte produkten. 2 ingående ämnen är mycket giftiga för vattenlevande organismer och 1 ämne kan ge långtidseffekter i miljön

Uppföljning miljökrav 3: Tillhandahåller leverantören endast nettoprislistan?

3a. Hur uppfyllde leverantören punkt 5.4 i avtalet att *Produkter som är nettoprissatta ska visas på separat lista, dvs det upphandlade sortimentet.*

3b. Enligt punkt 6.1 i avtalet står att *Leverantören ska ha upplysningsplikt och informera beställaren om produkter som ej ingår i nettoprislistan beställs.*

Resultat

3a. Detta miljökrav har uppfyllts. AlOffice tillhandahåller endast aktuell nettoprislista och det är endast den som skickas till andra beställande enheter vid kontakt med AlOffice. Vid förfrågan hos leverantören skickades den 7-sidiga nettoprislistan över upphandlade varor till undertecknad. Av nettoprislistan kunde först inte utläsas vilka produkter som är miljömärkta eller ej. Detta står heller inte uttryckligen i avtalet men eftersom önskemål finns bland kommunerna så ordnade AlOffice 2018-03-20 fram en sådan nettoprislista till kommunerna där miljömärkning framgår.

3b. Detta miljökrav har uppfyllts i begränsad utsträckning men skulle kunna göras bättre, se analys nedan.

Bild 2

Nu-kleen smell, miljömärkt biotekniskt toalett- och rengöringsmedel, är med i avtalet.

Foto: Renée Olsåker

Analys

3a. Det är bra att AlOffice respekterar vilka varor som har upphandlats, och inte försöker sälja varor som inte har upphandlats. Det är värdefullt att kunna se vid beställning om en produkt är miljömärkt eller ej, vilket har efterfrågats av många enhetschefer i kommunerna. Även lokalvårdscheferna har påtalat att det förenklar vid avrop om det står tydligt i prislistan om lokalvårdsprodukten är miljömärkt eller ej. Det är därför av största vikt att miljömärkningar finns med varje gång som AlOffice uppgraderar prislistan.

Några av kommunerna har gjort en egen, avkortad prislista med ett fåtal lokalvårdsprodukter från avtalet som främst används vid beställning av varor inom lokalvårdsenheten. I Melleruds kommun innebar det innan denna uppföljning att det inte fanns med något miljömärkt handdiskmedel på avkortade prislistan, endast Yes Original, vilket inte är miljömärkt och inte bra för miljön, se sid 3. Detta har nu ändrats så där finns ett miljömärkt handdiskmedel med. Det är av största vikt att varje kommun uppgraderar med miljömärkningar i sin avkortade prislista varje gång de får en uppgraderad prislista från AlOffice.

3b. När den som gör avrop ringer och beställer så upplyser AlOffice beställaren ifall beställningen handlar om varor som ligger utanför avtalet. De flesta går dock in på hemsidan och skickar en beställning per mail och då har inte AlOffice möjlighet att ge denna upplysning. Fem av 14 undersökta lokalvårdsprodukter hade köpts utanför avtalet, se tabell 1b. Lokalvårdscheferna har föreslagit att AlOffice på sin hemsida gör en avtalssida för Dalslandskommunerna där det visas prislistan med de avtalade produkterna och där det framgår att om någon tänker handla produkter som inte är med i denna prislista så sker det utanför avtalet.

Uppföljning miljökrav 4:

Tar leverantören hand om emballageavfall?

Hur uppfyllde leverantören punkt 11.4 i avtalet att *Emballage såsom plastbackar, pallar etc ska tas i retur av leverantören vid nästkommande leverans.*

Resultat

Miljökrav 4 är inte aktuellt eftersom förpackningar vid leveranser inte går i retur. Detta strider inte uttryckligen mot miljökrav 4. Det används inga plastbackar vid leverans av varor utan engångskartonger. Det används inga EU-pallar, vilka ska gå i retur, utan endast engångspallar av trä. Varor som levereras på engångspall kommer staplade i kartonger med emballageplast ytterst. Kartong och emballageplast ska källsorteras och ingå i återvinningen av förpackningar, vilket kommunerna ordnar. Verksamhetsavfall med krymp- och sträckfilmer av plast räknas dessutom som tämligen homogent och rent. Engångspallar av trä tas omhand av varje kommun och sorteras som träavfall på kommunens källsorteringscentral alternativt eldas i vedpanna.

Analys

I stora drag verkar det fungera med återvinningen av plast- och kartongförpackningar.

Uppföljning av lokalvårdspolicyn: Följs de tre "trappstegen" för lokalvård?

Lokalvården ska i första hand ske utan kemikalier, i andra hand med biotekniska produkter (dvs med bakteriekultur) och i sista hand med kemikalier som är hälso- och miljöanpassade, står det i lokalvårdspolicyn.

I följande två tabeller redovisas statistik från inköp under hela år 2017 till 6 kommuner. Även Åmål och Säffle har tagits med här, enligt önskemål från dessa kommuner, men de ingår inte i analysavsnittet.

Tabell 2. Inköp av miljömärkta kemikalier, icke miljömärkta kemikalier samt totalkostnad för städkemikalier under år 2017.

Kommuner	Andel miljömärkta kemikalier kr resp %	Andel ej miljömärkta kemikalier kr resp %	Inköpskostnad totalt sett för städkemikalier kr resp %
Bengtsfors	90 760 59%	62 648 41%	153 408 100%
Dals Ed	117 977 56%	91 589 44%	209 566 100%
Färgelanda	49 079 56%	38 122 44%	87 201 100%
Mellerud	124 550 49%	129 901 51%	254 451 100%
Totalkostnad för 4 kommuner	382 366 54%	322 260 46%	704 626 100 %
Åmål (ingår övriga enheter i Åmål men inte Teknik & Fritids lokalvård)	84 121 52 %	78 350 48 %	162 471 100 %
Säffle (ingår Teknik & Fritids lokalvård för båda kommunerna)	205 029 55 %	166 289 45 %	371 318 100 %

Analys: I genomsnitt köps det in en lite större andel miljömärkta städkemikalier än andelen städkemikalier som saknar miljömärkning. Det finns dock inte miljömärkta produkter för alla städområden. De miljömärkningar som förekommer är Svanen, Bra miljöval och EU Ecolabel. Bengtsfors kommun köper in störst andel miljömärkta kemikalier med 59% och Melleruds kommun minst andel med 49%, så det är ingen stor skillnad mellan kommunerna.

Tabell 3. Inköp av mikrofiberprodukter, biotekniska produkter samt totalt inköpta städkemikalier under år 2017.

(Av biotekniska produkter är en del miljömärkta och en del icke miljömärkta)

Kommuner	Inköp av mikrofiberprodukter kr	Andel Biotekniska produkter kr resp %	Inköpskostnad totalt sett för städkemikalier kr resp %
Bengtsfors	148 460	37 535 24%	153 408 100%
Dals-Ed	33 128	27 361 13%	209 566 100%
Färgelanda	54 085	2 742 3%	87 201 100%
Mellerud	73 287	30 728 12%	254 451 100%
Totalkostnad för 4 kommuner	308 960	98 366 14%	704 626 100 %
Åmål	32 975	5 670 3%	162 471 100 %
Säffle	127 956	32 975 9%	371 318 100 %

Analys:

Mikrofiberprodukter: Det är stor variation mellan kommunerna i inköpet av mikrofiberprodukter. Totalkostnaden för inköpta mikrofiberprodukter i fyra kommuner är ca 309 000 kr, vilket är i samma storleksordning som inköpet av deras miljömärkta städkemikalier på ca 382 000 kr. Även inköpet av icke miljömärkta kemikalier i dessa fyra kommuner är i ungefär samma storleksordning, ca 322 000 kr.

Det vore bra om statistik tas fram nästkommande år, för mikrofiberprodukter, icke miljömärkta kemikalier och miljömärkta kemikalier, för att se om kommunerna går mot ökad mikrofiberanvändning, dvs använder kemikaliefria städmetoder, i enlighet med lokalvårdspolicyn. Statistiken visar inte om en kommun har köpt in mycket mikrofiberprodukter tidigare år och därför inte behövde köpa så mycket år 2017. Det vore intressant med fakta om hur lång livslängd det är på olika mikrofiberprodukter.

Projekt "Giftfri förskola" innebär att fler förskolor nu önskar städa helt kemikaliefritt, d.v.s. enbart med mikrofiber. En speciell mikrofiber mopp i avtalet, Svanen-märkta

Duotex, används med endast vatten, dvs utan kemikalier. Enligt underleverantören har Duotex en synnerligen god effekt (98 %) på mikroorganismer och på uppsamlandet av smuts. Duotex-moppar är kostsamma och hela konceptet med att städa med dessa moppar + lite vatten motverkas om mopparna tillsätts dyra och onödiga kemikalier, vilket också innebär risk för miljöpåverkan.

Biotekniska produkter: Av de upphandlade biotekniska produkterna (d.v.s. städkemikalier med verksam bakteriekultur) är några miljömärkta och några andra inte miljömärkta. Det köptes in en liten andel biotekniska produkter, i genomsnitt 14 % av totalkostnaden för städkemikalier. Det var en tämligen stor skillnad mellan de olika kommunernas inköp av biotekniska produkter, där Bengtsfors köpte in 24% av sitt totalinköp av städkemikalier och Färgelanda 3 % av sitt totalinköp av städkemikalier.

Slutsats: Inköpet av miljömärkta städkemikalier utgör tillsammans med inköpet av mikrofiberprodukter en stor mängd och i stora drag sker det i linje med vad som står i lokalvårdspolicyn. För att biotekniska miljömärkta städkemikalier respektive övriga miljömärkta städkemikalier ska kunna öka inom gruppen städkemikalier behöver de som gör avropen på kommunerna alltid kunna se vad som är miljömärkt i prislistan.

Rapportering av resultat

Denna rapport skickades först till lokalvårdscheferna och deras närmaste personal och presenterades för dem vid ett möte i Åmål 2018-03-28, där även ansvarig upphandlare för lokalvårdsprodukter samt leverantören deltog. Dessa har sedan kunnat lämna synpunkter innan rapporten färdigställdes. Den färdiga rapporten skickades 2018-05-07 till lokalvårdscheferna i 6 kommuner, till upphandlaren, till leverantören, till massmedia och till Kommunstyrelsen i fyra kommuner, som är politiskt ansvariga för lokalvården i dessa kommuner. Dessutom skickades rapporten till Dalslands miljö- och energiförbund. En föredragning av rapporten kan göras för intresserade politiker och lokalvårdsenheter i kommunerna.

Bild 3

Mikrofiber-mopparna Duotex är miljömärkta med Svanen och möjliggör kemikaliefri lokalvård på många ställen.

Foto: Renée Olsåker

Tankar inför framtida städ- och kemupphandlingar

Inför nästa upphandling av lokalvårdsprodukter bör lokalvårdspolicyn ses över, eventuellt revideras och därefter antas politiskt i varje kommun. Kraven på att leverantören ska uppvisa verifikat över hur lokalvårdsprodukterna kommer att uppfylla miljökraven bör finnas med redan inför nästa avtalstecknande. Ett sådant verifikat är miljömärkning genom oberoende tredje part men andra likvärdiga intyg kan accepteras. Det bör skrivas in avtalet att miljömärkning alltid ska framgå i prislistan.

Vid nästa upphandling bör krävas helt parfymfria produkter för att minimera påverkan på både människor och miljön. Sju av nio produkter som kontrollerades av avtalade städprodukter behövdes varning för att produkten kan orsaka allvarlig ögonirritation. För att minimera hälsopåverkan bör det eftersträvas att inga varningstexter och faroklassning för hälsan eller miljön ska behövas på produkterna vid nästa upphandling.

Summering av resultat

De 4 miljökrav som här har följts upp har uppfyllts. Dessa har ställts på leverantören respektive lokalvårdsprodukterna. Det innebär att leverantören AllOffice tillhandahållit säkerhetsdatablad samt att emballageavfall tas om hand, inte genom retursystem av leverantören, utan genom kommunernas arbete med källsortering vid leverans. Leverantören har enligt tredje miljökravet tillhandahållit nettoprislistor. För att undvika att varor köps in som utanför avtalet kan systemet förbättras. Det föreslås att leverantören på hemsidan lägger en särskild avtalssida för Dalslandskommunerna där det endast visas prislistan över avtalade produkter.

Det fjärde miljökravet har också uppfyllts eftersom inga i avtalet förbjudna kemikalier kunde utläsas av säkerhetsdatabladen. De kemiska produkter som förbjuds enligt avtalet är av allra farligaste slag men det finns en nästa nivå. Av 9 kemiska produkter som ingår i avtalet, och som kontrollerades i stickprovsundersökningen, är en enda produkt, Yes Original handdiskmedel, klassad som farlig för miljön. Yes Original (som inte är miljömärkt) kan som färdig blandning ge skadliga långtidseffekter för vattenlevande organismer. Ett ingående ämne bedöms vara mycket giftigt för vattenlevande organismer. Detta innebär att Yes kan ge sådan miljöpåverkan att det inte bör köpas in. Ytterligare fem produkter av de 9 är liksom Yes klassade som farliga för hälsan, då de kan orsaka allvarlig ögonirritation. 5 av 14 kontrollerade lokalvårdsprodukter ingår inte i avtalet och ska inte köpas in alls av kommunerna eftersom leverantören inte har garanterat att de uppfyller miljökraven och de var heller inte miljömärkta.

Inköpet av miljömärkta städkemikalier utgör tillsammans med inköpet av mikrofiberprodukter en stor mängd och i stora drag sker det i linje med vad som står i lokalvårdspolicyn.

Dalsland 2018-05-07

Renée Olsåker renee.olsaker@dalsland.se tel 070-5410266
miljöstrateg, Dalslands miljö- och energiförbund som arbetar för Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Melleruds kommuner

Kontakter har under uppföljningen skett med följande:

Göran Nyberg på All Office tidigare OCAY
Martin Zetterström lokalvårdschef och Ann-Christine Stenén i Melleruds kommun
Margareta Ekström lokalvårdschef i Bengtsfors kommun
Christine Harnell lokalvårdschef och Christina Gillberg i Dals-Eds kommun
Ulf Nilsson lokalvårdschef och Catarina Mild i Färgelanda kommun
Terje Olsen upphandlare i Åmåls kommun (ansvar för nästa gemensamma upphandling)
Margareta Ahl lokalvårdschef för Åmåls och Säffle kommuner